

Cílem mé práce je přehledným způsobem přiblížit stávající aktuální podobu systému přímých daní v České republice, věnuji se však rovněž jeho vývoji a některým zvrátům, které ovlivnily jeho současnou strukturu. Ačkoli stále platí, že daňová výsost je jedním ze stěžejních znaků státní suverenity, členství České republiky v Evropské unii znamenalo i v tomto ohledu jistá omezení.

Daně musí především zabezpečit financování veřejných rozpočtů, přičemž pro celkovou výšku daňového zatížení je rozhodující celková výše rozpočtových potřeb státu. Daně by měly vynášet jen tolik, kolik je bezpodmínečně nutné pro zabezpečení státní, regionální a obecní politiky. Daně jsou dále jedním z nástrojů, které mohou bezprostředně anebo zprostředkovaně přispívat ke zkvalitňování tržního prostředí a tím i k napomáhání ekonomického růstu. Zákodárce by podle mého názoru vždy respektovat a řídit se daňovými principy a ekonomickými vlivy daní, kterým se věnuji v úvodu své práce.

Daňové zákony, jejich struktura a vzájemná provázanost tvoří velmi citlivě vnímanou část právního řádu, neboť stanovují způsob a podíl, kterým každý z nás přispívá na financování potřeb státu. Na jedné straně ovlivňují naše majetkové poměry a životní úroveň a na straně druhé určují možnosti státu na zajištění našich potřeb. Média a průzkumy veřejného mínění nás průběžně informují o tom, jak se různé věci mají z hlediska skutečného reálného života, z pohledu „obyčejných lidí – daňových poplatníků“. Tradičním terčem kritiky je tzv. špatná legislativa, především legislativa daňová, která dělá vrásky na čele snad každému z nás.

Každá právní norma jako součást právního řádu příslušného státu by měla být jasná, stručná a srozumitelně formulovaná, zároveň by měla řešit konkrétní problém. U daňových předpisů by tyto zásady měly být dodržovány zvláště pečlivě. Skutečnost je však jiná a nelze ji přičítat jen potřebě harmonizace a rychlému vývoji Společenství.

Jak jsem již zmínila, daňová politika byla vždy symbolem národní suverenity státu. Tato autonomie zůstává zachována i v Evropské unii, do níž Česká republika v roce 2004 vstoupila. Přesto však vývoj evropské integrace vyžaduje pro potřeby fungování jednotného trhu od svých účastníků spolupráci v daňové oblasti, ať už formou nutné výměny informací, harmonizace či alespoň koordinace daňových systémů. Počínaje dnem 1. ledna 2007 tvoří Evropskou unii 27 zemí, přistoupení dvou nových zemí k tomuto společenství je dalším milníkem v evropské integraci.

Spolupráce v oblasti daní byla zakotvena již zakládajících smlouvách Evropského společenství a neustále se rozšiřuje. Mnohdy složitý proces přijímání legislativních aktů

souvisejících s daněmi, snaha o zachování národních specifík a daňových tradic, vyjednávání o udržení konkurenčních daňových výhod vede k poměrně komplikovanému stavu a nepřehlednosti v problematice daní v Evropské unii. Také je nutné připomenout, že zatímco v měnové oblasti evropské ekonomické integrace je dán všemi akceptovaný cíl, tj. zavedení společné měny do dalších členských států, v oblasti daní taková společná meta stanovena není.

V Evropské unii jsou v současnosti dány omezení pro jednotlivé typy daní: Osobní důchodové daně zůstávají v kompetenci národních vlád. Nepřímé daně tím že bezprostředně ovlivňují fungování jednotného trhu, stojí v centru pozornosti a snah o jejich harmonizaci. Daně korporací mají napomáhat volnému pohybu kapitálu a nemají způsobovat škodlivou konkurenci mezi jednotlivými zeměmi. Sociální a penzijní systémy mají eliminovat diskriminaci obyvatel jednotlivých států a nemají být překážkou svobodného usazování a investování v kterékoliv ze členských zemí Evropské unie.